

Folkhögskolläraryrket

Folk High School Teacher Programme

60 hp

60 credits

L1FH1

Dnr LiU-2016-01782

Inledning

Folkhögskolläraryrket vid Linköpings universitet är en yrkesutbildning till lärare på folkhögskola. Utbildningen genomförs i samarbete med LiUs forskningsmiljö för folkbildning och vuxenutbildning och med Mimer, det nationella programmet för folkbildningsforskning.

Folkhögskolornas huvudmän är ofta rörelser, organisationer och andra företrädare för civilsamhället. Verksamheten styrs på andra grunder i jämförelse med skolor inom det allmänna skolväsendet, och kräver helt andra typer överväganden. Inom ramen för folkhögskolan kan olika idéburna organisationer utveckla verksamheter för sina behov. Därigenom får folkhögskolorna en nyckelroll när det gäller att bära upp demokratin och de får ett gränsöverskridande drag. Deras betydelse ur ett demokratiskt perspektiv blir tvåfaldig: som många andra utbildningsanordnare har de ett uppdrag att främja demokratin men därutöver fyller de en nyckelfunktion när det gäller att främja utvecklingen av ett pluralistiskt civilsamhälle. Allt detta har betydelse för folkhögskolans lärarutbildning.

Folkhögskolans funktion och uppdrag, och dess varierade kursutbud betyder att den behöver lärare som både har adekvata specialkunskaper och förmågan att arbeta utifrån en bred allmänbildning. Det behövs lärare som kan undervisa inom områden som inte i första hand utgår från traditionella ämnesdiscipliner utan snarare är tvärvetenskapliga till sin karaktär. Inte sällan handlar verksamheten på folkhögskolor om att initiera och organisera utbildningar i samverkan med andra aktörer. Ibland krävs en ”entreprenör” som bygger upp nya verksamheter.

Utgångspunkt för studierna på folkhögskolläraryrket är de kunskaper inom olika ämnesområden som studenten tidigare har förvärvat genom studier och/eller genom erfarenhet av pedagogiskt arbete inom folkbildningsverksamhet. På folkhögskolläraryrket presenteras och bearbetas samhällsvetenskapliga och pedagogiska perspektiv med vars hjälp vi söker skapa förståelse för mötet mellan folkbildningen och vuxna deltagare i olika miljöer och livssituationer. Efter fullbordad utbildning ska studenterna kunna förstå och vara skickliga på att organisera undervisning som inte regleras av nationella läro- och kursplaner och där i stället deltagargruppen ges förhållandevis stort inflytande. Folkhögskolläraryrket utgår från ett relationellt synsätt vilket betyder att samspelet mellan folkhögskolans lärare och deltagare är en central fråga. Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en viktig del av utbildningen. Grundläggande är ett nära samspel mellan verksamhetsnära moment och den litteratur- och föreläsningbaserade undervisningen.

Syfte

Syftet med utbildningen är att folkhögskolläraryrket efter fullbordad examen självständigt och tillsammans med kollegor ska kunna fullgöra folkhögskolans uppdrag och utveckla folkhögskolan som särskild utbildningsform.

Utbildningen ska medverka till att studenterna utvecklas professionellt och blir skickliga på att undervisa på folkhögskola samt på att analysera och förstå undervisningsprocesser på folkhögskola i relation till aktuella samhälleliga förhållanden.

Mål

Mål enligt SFS 1993:100 bilaga 2 uppdaterad med SFS 2016:154.

För folkhögskollärarexamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som lärare i folkhögskolan eller som ledare i annat folkbildningsarbete.

Kunskap och förståelse

För folkhögskollärarexamen ska studenten

- visa kunskap om forskning om folkbildning och om dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om statens mål för folkbildningen, inbegripet relevanta styrdokument,
- visa kunskap om utbildningsformen folkhögskola och om folkhögskolans organisation, historia och roll i samhället,
- visa kunskap om vuxnas lärande och om olika pedagogisk-didaktiska perspektiv,
- visa kunskap om och förståelse för sociala relationer, konflikthantering och pedagogiskt ledarskap,
- visa kunskap om inkludering och förståelse för den variation som förekommer när det gäller deltagares förutsättningar, förmågor och erfarenheter, och
- visa kunskap om bedömning av deltagares lärande och utveckling.

Färdighet och förmåga

För folkhögskollärarexamen ska studenten

- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och reflektera över processer som stöder deltagarnas bildning och lärande,
- visa förmåga att uppmuntra till självständiga studier och samarbete och stödja deltagares planering av sina studier,
- visa förmåga att använda praktiskt-estetiska uttrycksmedel, och
- visa förmåga att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten samt att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För folkhögskollärarexamen ska studenten

- visa förmåga att beakta frågor om demokrati och andra värdegrundsfrågor som jämställdhet och jämlikhet, mångfald och mänskliga rättigheter inom yrkesområdet, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För folkhögskollärarexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete).

Övrigt

För folkhögskollärarexamen ska studenten ha fullgjort handledd praktik. För folkhögskollärarexamen ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Innehåll

Utbildningen är på grundläggande nivå och omfattar 60 högskolepoäng. Programmet ges på helfart och halvfart.

Utbildningen består av följande kurser:

1. Folkhögskolan som särskild utbildningsform 4,5 hp
2. Undervisning och möten I, 10,5 hp
3. Undervisning och möten II, 15 hp
4. Verksamhetsförlagd utbildning I, 15 hp
5. Verksamhetsförlagd utbildning II, 15 hp

För att arbeta som lärare på en folkhögskola krävs kunskaper om skolformens vuxendidaktiska traditioner, speciella förutsättningar och sammanhang, och förmåga att både tillvarata och utveckla de möjligheter som skolformen erbjuder. Centrala kunskapsområden i utbildningen är därför folkhögskolans historia, demokratiska uppdrag, styrdokument och betydelse i samhället.

Vuxendidaktik och vuxnas lärande är ett annat viktigt ämnesområde. Centralt för utbildningen är att studenterna får träna på att organisera undervisning för vuxna och analysera undervisningsprocesser, både i relation till specifika ämnesområden och i ämnesövergripande teman. Folkhögskolans undervisning kännetecknas av att deltagarna har ett betydande inflytande över utbildningens innehåll och form. Studenterna på folkhögskollärarprogrammet kommer därför att få reflektera över hur lokala kursplaner kan utvecklas tillsammans med folkhögskolans deltagare. Bedömning är ytterligare ett centralt kunskapsområde. På folkhögskolans allmänna kurs tillämpas ett bedömningssystem som bland annat innebär att ett generellt studieomdöme lämnas efter fullbordad utbildning.

Utmärkande för folkhögskolan är en betydande heterogenitet bland deltagarna, exempelvis med avseende på ålder, etnicitet, (arbets)livserfarenhet, studieinriktning, tidigare erfarenheter av studier och mycket annat. Frågor som rör inkludering är viktiga på programmet liksom frågor som rör normkritik och intersektionalitet. Folkhögskollärarutbildningen ska medverka till att studenterna utvecklar förståelse för den variation som förekommer när det gäller deltagares förutsättningar, förmågor och erfarenheter.

Att vara folkhögskollärare innebär att samverka med deltagare och kollegor. Lärarstudenterna kommer under utbildningen att få träna på att analysera och förstå det samspel som äger rum i

olika grupper och i relationen mellan lärare och deltagare. Frågor om sociala relationer, konflikter och lärares ledarskap kommer att behandlas.

Folkhögskolan kännetecknas av en nära relation till civilsamhället och dess organisationer. Folkhögskolans undervisning, kurser och ämnesområden utvecklas kontinuerligt med utgångspunkt i lokala förutsättningar och regionala behov. Folkhögskollärarytbildningen ska därför förbereda studenterna på att relatera till och samverka med andra aktörer i både i när-samhället och i omvärlden.

Folkhögskollärarytbildningen organiseras i nära samarbete med folkhögskolor i hela landet och personer verksamma som folkhögskollärare. Den verksamhetsförlagda utbildningen är en central del i folkhögskollärarens professionella utveckling. Den verksamhetsförlagda utbildningen är handledd och är förlagd till en folkhögskola. I anslutning till denna kommer studenten att få identifiera sina egna utvecklingsbehov som professionell lärare.

Utbildningen avslutas med att studenten genomför ett självständigt arbete.

Undervisnings- och arbetsformer

I utbildningen förekommer olika undervisnings- och arbetsformer, exempelvis föreläsningar, litteraturstudier, seminarier, grupparbeten, fältstudier, undervisningsövningar och skrivande av loggbok.

Förkunskapskrav

Slutförda akademiska kurser om minst 180 högskolepoäng, med minst 90 högskolepoäng inom ett ämnesområde relevant för arbete som lärare på folkhögskola,

eller

slutförda akademiska kurser om minst 180 högskolepoäng, med minst 60 + 60 högskolepoäng i två olika ämnesområden relevanta för arbete som lärare på folkhögskola,

eller

anställning inom pedagogisk verksamhet på heltid i tre år inom folkhögskola eller studieförbund samt slutförda akademiska kurser med 90 högskolepoäng inom ett ämnesområde, eller 60+60hp inom två ämnesområden relevanta för arbete som lärare på folkhögskola,

eller

anställning inom pedagogisk verksamhet på heltid i fem år inom folkhögskola eller studieförbund.

Sökande med arbetslivserfarenhet måste förutom tjänstgöringsintyg där inriktning och omfattning tydligt framgår även visa förvärvat bredd och djup inom sitt ämnesområde.

samt

Kunskaper i svenska och engelska motsvarande grundläggande behörighet på grundnivå till exempel svenska B och engelska A.

Självständigt arbete

Självständigt arbete (examensarbete)

För folkhögskolläraryxamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete).

Examenskrav

Folkhögskolläraryxamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 60 högskolepoäng.

Examensbenämning (svensk)

Folkhögskolläraryxamen

Examensbenämning (engelsk)

Higher Education Certificate in Folk High School Education

Särskild information

Handlingsplan

Den studerandes utveckling under studietiden ska följas fortlöpande i syfte att hjälpa den som får problem i utbildningen. Vid behov har den studerande rätten att få en handlingsplan upprättad. Initiativtagare kan vara studenten själv, undervisande lärare eller mentor via programansvarig utbildningsledare. Initiativ ska tas så tidigt som möjligt under utbildningen. Handlingsplanen upprättas i samarbete med studenten. I arbetet med handlingsplanen får studenten möjlighet att bearbeta och vid behov konfronteras med problem som uppkommit under studietiden. Handlingsplanen ska ge hjälp för studenten att strukturera studierna och eventuellt kartlägga behov av annat stöd. I handlingsplanen ska finnas en tidsplan för genomförande. Målet är att hjälpa studenten tillbaka till utbildningen. En uppföljning sker efter handlingsplanens genomförande.

Avrådan

Utvärderingen av handlingsplanen kan leda till avrådan. Vid tveksamhet om den studerandes möjligheter att med godkänt resultat fullfölja utbildningen eller dennes lämplighet att utöva folkhögskolläraryrket ska programansvarig utbildningsledare ta initiativ till ett avrådanssamtal. I särskilda fall kan programansvarig utbildningsledare besluta att kalla till sådant samtal utan att en handlingsplan upprättats. Om den studerande så önskar kan också en studerandepresentant delta i avrådanssamtalet. Programansvarig utbildningsledare ska informera den

berörda studenten om denna möjlighet. I samband med avrådan ska den studerande beredas möjlighet att med studievägledare diskutera alternativa utbildningar.

Gäller från

VT 2017

Fastställd av

Styrelsen för utbildningsvetenskap

Fastställandedatum

Utbildningsplanen är fastställd per capsulam av Styrelsen för utbildningsvetenskap 2016-09-13. I beslutet har deltagit ledamöter Jörgen Nissen, Cecilia Lindgren, Andreas Fejes, Birgitta Plymoth, Maria Strääf, Thomas Östholm, Rasmus Wahlman, Lars Wallner och Andreas Wåhlén samt tjänstgörande ersättare Lars Björklund.

Dnr LiU-2016-01782